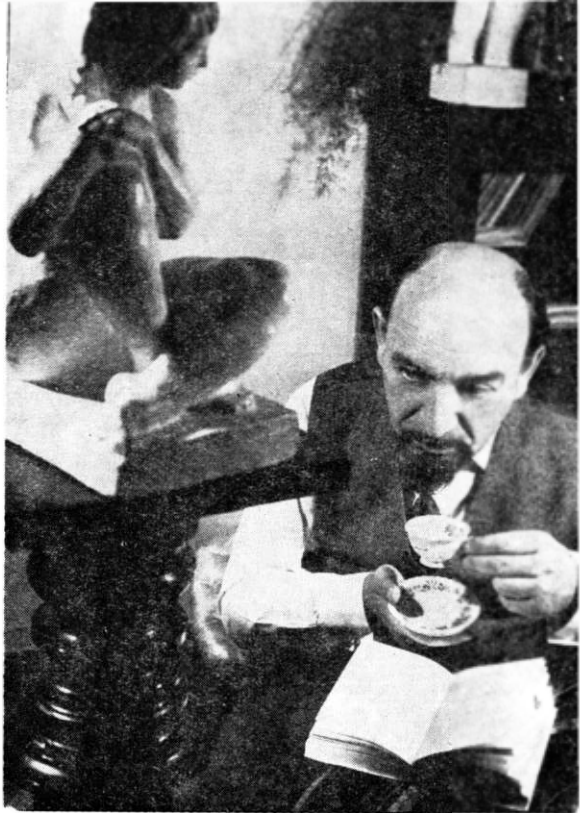

PAUL EVERAC

„QUIA“

1

Actorii clădesc pe nisip, sculptează aer. După ce trece ceasul în care sînt, vin ceasurile cînd nu sînt. Apune spectacolul, ei încetează. Iar cînd mor, dispar. (Sau aproape). (Sau se face o arhivă pe care n-o ascultă decît cițiva). (Sau un muzeu care sperie pe pedanți, și rîcîie pe inovatori). Actorii mor, cum nu mor nici sculptorii, nici pictorii, nici scriitorii, nici muzicienii. Au trăit dintr-o imagine, dintr-un susur de voce. S-a stîns susurul, ce mai sînt? Patruzeci de cronici? S-a stîns rivalta, ce-a mai rămas? Două sute de clișee?

Și totuși! *Credo quia absurdum*, spunea teologul. Se încăpățîna să creadă, cu cît era mai absurd. Tocmai pentru că (quia) era absurd! Actorii sînt sublimi în acest dispreț

al precarității lor, în acest preț unic al clipei de frumos sau adevăr.

(Zîmbetul discret, trist, fin, înțelegător al lui Tomazoglu. Verva lui Dabija. Aurel Munteanu lovînd cu lingurița în ceașcă, a pagubă, a viață ratată, în *Surorile Boga* Mimi Bota trecînd, crezînd, plîngînd, — cine o să mi-i ștergă din minte? Cu cît sînt mai pieritoare minții mele decît tablourile sau statuii celebre? Nu e adevărat, durează: atîta cît durez și eu, cel ce i-am văzut).

2

Actorii nu aleg, sînt aleși. Ca domnișoarele la bal. Stau într-o perpetuă expectativă. Rămîn disponibili. Ce (inevitabilă) mizerie! Din cînd în cînd, rar, actorul face *Damenvals*, își impune rolul. Altminteri stă. Așteaptă. Uneori zece ani. mai mult. Ce

condiție, doamne-dumnezeule! Trebuie să crezi nesfârșit în tine, în puterea și în steaua ta, ca să ai răbdare, să aștepti. Trebuie să stai tot timpul de veghe, să consumi uleiul, pînă vine mirele. Cum faci să nu rîncezească uleiul, după atîta vreme? Cum faci să veghezi, să nu aștepti, să nu te fure uritul? Să stai, să aștepti, și apoi s-o iei ca și cînd ai fi proaspăt, deși între timp puteai să coclești, să ai urdori, să mucezești. Absurd! Și totuși iată-i, atîția: rezistă. Fac un rol cînd nu te așteptai, cînd toți au uitat de ei, cînd șansa nu le-a dat ani de zile nici o bătaie pe umăr. Și tocmai de aceea, *quia!* Credo quia absurdum!

(Am pentru asta cel puțin cinci exemple. Mă jenez să le dau. Sînt actorii care au jucat în piesele mele. Au fost, dintr-odată, admirabili. Cum au făcut? Simplu: au fost dintotdeauna admirabili. Au știut dintotdeauna să danseze, chiar dacă nu i-a invitat nimeni la dans).

3

Actorii trebuie să facă mereu pe altcineva. Cînd mai au timp să fie? Trebuie să facă uneori și pe cine nu trebuie. Cum fac să-l facă? Trebuie să transmită poezie. De unde? Lor cine le-o dă? Îi obligăm să scoată din ei poezie. Le dăm totdeauna de unde s-o absoarbă? Îi obligăm să scoată din ei adevăr. Le procurăm totdeauna adevăr? Atunci cum? Le dă viața totdeauna adevăr și poezie? Atunci cum? Absurd.

Și totuși, iată că dintrînșii strălucește uneori, rareori, un dram de poezie, rămas intact, deși se mișcă printre o mie de proze.

Fac din nimic, cu sublima mistificare în care își investesc viața, un grăunte de aur, totuși. Tocmai pentru că pare absurd. Quia absurdum.

4

Și această alienare perpetuă cine le-o plătește? Noi, cu aplauzele noastre? Se sting. Cu florile noastre? Se vestejesc. Cu vorbele noastre bune? Zboară. Cu micile noastre însemnări? Cu ce scrie uneori un firîngălaș într-o fițuicoață ca să-și facă fițele?

Actorul stă la cheremul și al publicului care știe și al publicului care nu știe, și al celui pus pe joacă, și al criticului serios cu autoritate și al condeierului de trei zile cu complexe și ifose, și al șefului cultural care vine la spectacol și al subșefului care nu vine. El răspunde, ditai om și creator, față de altă sumedenie de necreatori, stînd să împace cu suflul lui ceea ce firea n-a făcut să fie împăcat. (Căci cum o să-i plăci lui Cioculescu, lui Carandino, lui Monica Săvulescu, contabilul șef și ostașului în permisie, în același timp?).

E total absurd. Și totuși el vrea lucrul acesta, dorește să-i mulțumească pe toți, tocmai fiindcă e absurd. El crede în excelența unificatoare a artei. Credo...

5

Făcută din atîtea servituți și absurdități, condiția actorului devine sublimă.

